

Brüssel, 20.5.2020
COM(2020) 530 final

KOMISJONI ARUANNE

Madalmaad

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

KOMISJONI ARUANNE

Madalmaad

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

1. SISSEJUHATUS

20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise ajal. Komisjon jagas oma teatise nõukoguga seisukohta, et arvestades COVID-19 puhangust tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, võimaldab praegune olukord klausli aktiveerida. 23. märtsil 2020 nõustusid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Parandusliku osa puhul võib nõukogu teha komisjoni soovitusel alusel ka otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab liikmesriikidel kalduda kõrvale tavapäraselt kohaldatavatest eelarvenõuetest ning komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.

Andmed, mille Madalmaade ametiasutused esitasid 31. märtsil 2020 ja mille Eurostat seejärel kinnitas,¹ näitavad, et Madalmaade valitsemissektori eelarveülejääk oli 2019. aastal 1,7 % SKPst, samal ajal kui valitsemissektori koguvõlg oli 48,6 % SKPst. Madalmaade kevadise eelarve seletuskirja² kohaselt kavandab valitsus 2020. aastal eelarvepuudujäägiks 11,8 % SKPst ja võlatasemeks 65,2 % SKPst. Lisaks on komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt eelarvepuudujääk 2020. aastal 6,3 % SKPst ja võlatase 62,1 % SKPst.

2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk on esmapilgul usutav tõend stabiilsuse ja kasvu paktis määratletud ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta.

Asjaomases kontekstis on komisjon koostanud käesoleva aruande, milles analüüsitakse, kas Madalmaad täidavad aluslepingukohast eelarvepuudujäägi kriteeriumi. Võlakriteeriumi võib pidada täidetuks, kuna võla suhe 2019. aastal jääb allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. Aruandes võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ja COVID-19 pandeemiast tingitud suurt majandusšokki.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

² 2020. aasta kevadine eelarve seletuskiri (*Voorjaarsnota 2020*), mille rahandusminister W. Hoekstra esitas 24. aprillil 2020 teisele kojale läbivaatamiseks.

Tabel 1. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg (% SKPst)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Eelarvepuudujäägi kriteerium	Valitsemissektori eelarvepositsioon	0,0	1,3	1,4	1,7	-6,3	-3,5
Võlakriteerium	Valitsemissektori koguvõlg	61,9	56,9	52,4	48,6	62,1	57,6

Allikas: komisjoni 2020. aasta kevadprognoos

2. EELARVEPUUDUJÄÄGI KRITEERIUM

Stabiilsusprogrammis, mille Madalmaade ametiasutused esitasid 29. aprillil 2020,³ kavandatakse 2020. aastaks ülejääki 1,1 % SKPst. Eelarveprognoos põhineb makromajanduslikul stsenaariumil, mille kohaselt SKP kasv on 2020. aastal 1,4 %, ja seda ei saa enam realistlikuks pidada. Madalmaade rahandusministeerium saatis aga 24. aprillil parlamendile eelarve seletuskirja, mille kohaselt on 2020. aasta eelarvepuudujääk 11,8 % SKPst, mis ületab aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ega ole sellele lähedal.

Aluslepingu kontrollväärtuse kavandatav ületamine 2020. aastal on erandlik, kuna selle põhjuseks on tõsine majandussurutis. Võttes arvesse COVID-19 pandeemia mõju Madalmaade majandusele, eeldatakse komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis, et reaalne SKP väheneb 2020. aastal 6,8 %.

Aluslepingu kontrollväärtuse kavandatav ületamine ei ole komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt ajutine, kuna prognoosi kohaselt jääb valitsemissektori eelarvepuudujääk suuremaks kui 3 % SKPst ka 2021. aastal.

Kokkuvõttes ületab 2020. aastaks kavandatud eelarvepuudujääk oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse kavandatavat ületamist peetakse aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu pakti tähenduses erandlikuks, kuid mitte ajutiseks. Seega näitab analüüs, et esmapilgul ei ole aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 sätestatud eelarvepuudujäägi kriteerium täidetud.

3. ASJAKOHASED TEGURID

Aluslepingu artikli 126 lõikes 3 on sätestatud, et juhul kui liikmesriik ei vasta ühele või mõlemale kriteeriumile, peab komisjon koostama aruande. Aruandes tuleb võtta „arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund“.

Neid tegureid on lisaks selgitatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 3, milles on sätestatud, et asjakohast tähelepanu tuleb pöörata „kõikidele teistele teguritele, mis on asjaomase liikmesriigi arvates olulised, et põhjalikult hinnata puudujäägi- ja

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-stability-programme-netherlands_en.pdf

võlakriteeriumide järgimist, ning millest liikmesriik on nõukogule ja komisjonile teada andnud“.

Nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 4, ei saa 2020. aastal puudujäägikriteeriumi täitmise puhul võtta neid asjasse puutuvaid tegureid arvesse Madalmaade puudujäägikriteeriumi alusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta otsuse tegemisel, kuna valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab 2020. aastal kontrollväärtust 60 % ja topelttingimus ei ole täidetud – s.o puudujääk jääb kontrollväärtuse lähedale ja kontrollväärtuse ületamine on ajutine.

Praeguses olukorras on peamine lisategur, mida tuleb 2020. aasta puhul arvesse võtta, COVID-19 pandeemia majanduslik mõju. Pandeemial on väga arvestatav mõju eelarveseisundile ja see toob kaasa väga ebakindlad väljavaated. Pandeemia on viinud ka üldise vabastusklausli aktiveerimiseni.

3.1 COVID-19 pandeemia

COVID-19 pandeemia on põhjustanud suure majandusšoki, millel on märkimisväärne negatiivne mõju kogu Euroopa Liidus. Mõju SKP kasvule sõltub nii pandeemia kestusest kui ka meetmetest, mida võetakse riiklike ametiasutuste poolt ning Euroopa ja ülemaailmsel tasandil selle leviku aeglustamiseks, tootmisvõimsuse kaitsmiseks ja kogunõudluse toetamiseks. Madalmaad on juba võtnud eelarvemeetmeid, et suurendada tervishoiusüsteemide suutlikkust ning aidata eriti palju kannatanud inimesi ja majandussektoreid. Vastu on võetud ka märkimisväärsed likviidsustoetuse meetmed ja muud garantiid. Kui üksikasjalikumast teabest ei tulene teisiti, peavad pädevad statistikaasutused uurima, kas neil meetmetel on vahetu mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile või mitte. Koos majandustegevuse aeglustumisega suurendavad need meetmed märkimisväärselt valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võlapositsiooni.

3.2 Keskpika perioodi majandusseisund

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoos põhineb mitmel eeldusel, mida iseloomustab erakordselt suur ebakindlus. Madalmaade valitsus on alates 15. märtsist 2020 rakendanud sihipäraseid liikumispriiranguid koos tõkestamismeetmetega, et piirata COVID-19 levikut. 6. mail 2020 selgitati liikumispriirangute etapiviisilist lõpetamist. Jätkuvalt kohaldatakse suhtlemisdistantsi hoidmise meetmeid ja kaugtöö on soovituslik. Koolid ja päevakeskused olid suletud, kuid avati osaliselt uuesti 11. mail 2020. Restoranid, baarid ja kultuuriasutused olid suletud, kuid võivad alates 1. juunist 2020 teatavate piirangutega oma ukсед avada. Luba vajavad üritused ja sisetingimustes toimuvad spordiüritused on keelatud kuni 1. septembrini 2020. Sihipärase liikumispriirangute kestus on üks peamisi 2020. aasta makromajanduslike väljavaadete aluseid.

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb pärast 1,8 % suurust kasvu 2019. aastal SKP reaalkasv 2020. aastal 6,8 %, mis peegeldab liikumispriirangutest ja enneolematust nõudluse vähenemisest tingitud majandustegevuse katkemist. Eeldatakse, et kodumajapidamiste väiksemate kulutuste tõttu kulutused eratarbimisele vähenevad. Lisaks eeldatakse, et negatiivsed ootused töötuse suhtes koos negatiivse mõjuga jõukusele suurendavad ennetavat kokkuhoidu, pärssides veelgi kodumajapidamiste kulutusi.

Seadmetesse tehtavad investeeringud peaksid 2020. aastal järsult vähenema, võttes arvesse väikest nõudlust, suurt ebakindlust, madalat tootmisvõimsuse rakendusastet ja piiratud juurdepääsu laenudele. Prognooside kohaselt avaldavad kohustuslikud ettevõtete sulgemised ja majandustegevuse järsk vähenemine negatiivset mõju tööhõivele mõjutatud sektorites. Väga avatud majandusena on Madalmaad maailmakaubanduse kokkuvarisemise suhtes eriti tundlikud.

Üldiselt on makromajanduslikud väljavaated pandeemia kestusest ja selle majanduslikust mõjust lähtuvalt äärmiselt ebakindlad. See on leevendav tegur Madalmaade eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmise hindamisel 2020. aastal.

3.3 Keskpika perioodi eelarvepositsioon

Eelarve täitmise andmete ja komisjoni prognoosi kohaselt täitsid Madalmaad 2019. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärgi.

Madalmaade valitsus on vastu võtnud märkimisväärse erakorraliste meetmete paketi, mille mõju eelarvele on 2020. aastal üle 2½ % SKPst, et vältida struktuurset kahju majandusele, mis on tingitud ränkadest majanduslikest tagajärgedest ja peaaegu täielikust nõudluse vähenemisest teatavates sektorites. Need meetmed on suunatud kriisist kõige enam mõjutatud valdkondadele, keskendudes tööhõive kaitsele ja kodumajapidamiste ostujõule, samuti maksude tasumise edasilükkamisele ja laenugarantiidele, et toetada krediidivoogu erasektorisse ning vältida ajutiste likviidsusprobleemide muutumist maksevõimeprobleemideks (valitsuse antavate garantiide suhtes kohaldatakse statistilist hindamist seoses nende võimaliku mõjuga eelarvele). Stabiilsusprogrammi 2020. aasta ajakohastatud versioonis ja kevadises eelarve seletuskirjas kirjeldatakse võetud meetmeid ja prognoositakse, et nende maht ületab 20 miljardit eurot (2,7 % SKPst).

2020. aasta eelarvet mõjutab veel ka majandustegevuse langus. Automaatse tasakaalustumise mõju eelarvele on raske hinnata majandusliku šokiga seotud ebakindluse tõttu. Nii komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kui ka kevadise eelarve seletuskirja kohaselt peaks automaatne tasakaalustumine puudujäägile lisama ligikaudu 5 % SKPst. Kooskõlas Eurostati suunistega tekkepõhise raamatupidamisarvestuse kohta eeldatakse komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis, et maksude tasumise edasilükkamine ei avalda 2020. aasta puudujäägile otsest mõju⁴.

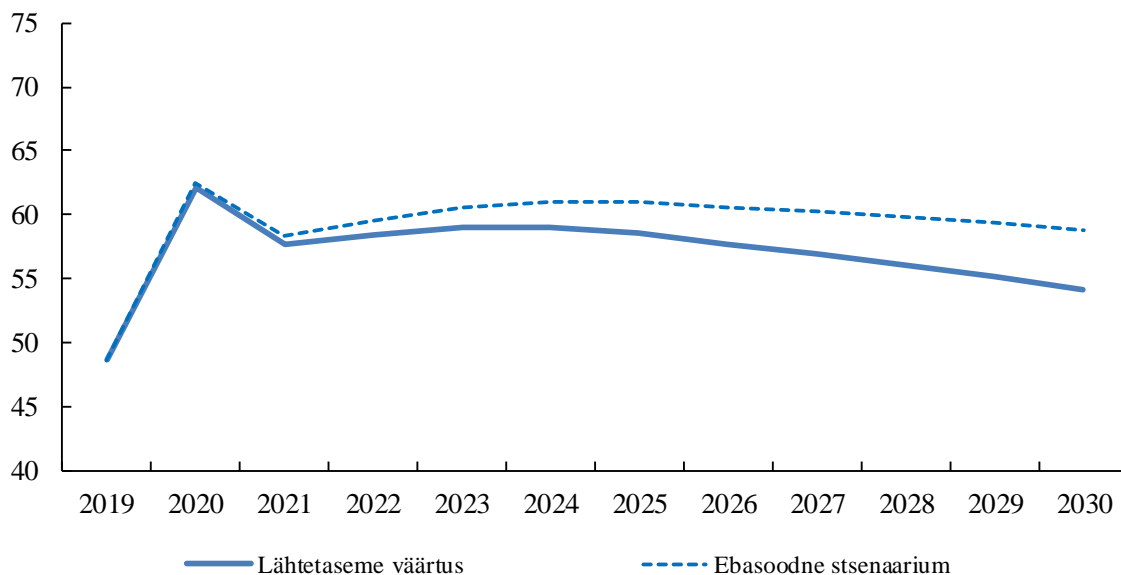
3.4 Keskpika perioodi valitsemissektori võlapositsioon

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võlg suurenema 48,6 %-lt SKPst 2019. aastal 62,1 %-ni SKPst 2020. aastal. Võla jätkusuutlikkuse analüüsi on komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi alusel ajakohastatud. See analüüs näitab, et võlapositsioon jääb keskpika perioodi jooksul jätkusuutlikuks, võttes arvesse ka olulisi leevendavaid tegureid (sealhulgas võlaprofiili). Kuigi võlapositsioon COVID-19 kriisi

⁴ See eeldus on kooskõlas Eurostati suunistega nende meetmete statistilise käsitlemise kohta (https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/10693286/GFS_draft_note.pdf).

tulemusena väheneb, on lähtetaseme valitsemissektori võla suhe SKPsse eeldatavasti keskpikas perspektiivis jätkusuutlik (väheneb)⁵ (joonis 1).

Joonis 1. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, Madalmaad, % SKPst

Allikas: komisjoni talitused

3.5 Liikmesriigi väljapakutud muud tegurid

18. mail 2020 edastasid Madalmaade ametiasutused kirja, mis käsitleb asjakohaseid tegureid kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikega 3. Eelmistes punktides esitatud analüüs üldjoontes juba hõlmab ametiasutuste väljapakutud põhitegureid.

4. JÄRELDUSED

Madalmaade eelarve seletuskirja kohaselt kavandatakse 2020. aastaks Madalmaade valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi suurenemist, mis ületab aluslepingus

⁵ Lähtetaseme väärtus põhineb komisjoni 2020. aasta kevadprognoosil. Pärast 2021. aastat eeldatakse eelarvepoliitika järkjärgulist kohandamist kooskõlas ELi majandus- ja eelarvepoliitika kooskõlastamise ning järelevalveraamistikega. SKP reaalkasvu prognoositakse kooskõlas nn EPC/OGWG T+10 meetodikaga. Eelkõige põhineb (reaalse) SKP tegelik kasv selle potentsiaalsel kasvul ja seda mõjutab igasugune arvesse võetud täiendav eelarve kohandamine (eelarvekordaja alusel). Eeldatakse, et inflatsioon läheneb järk-järgult 2 %-le. Eeldatavad intressimäärad on kooskõlas finantsturgude prognoosidega. Ebasoodsa stsenaariumi alusel prognoositakse (prognoosiperioodil) lähtetaseme väärtusega võrreldes kõrgemaid intressimäärasid (500 baaspunkti) ja väiksemat SKP kasvu (-0,5 protsendipunkti).

sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ega ole selle lähedal. Kontrollväärtuse kavandatavat ületamist peetakse erandlikuks, kuid mitte ajutiseks.

Kooskõlas aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu paktiga analüüsiti käesolevas aruandes ka asjakohaseid tegureid.

Nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 4, ei saa 2020. aastal puudujäägikriteeriumi täitmise puhul võtta neid asjasse puutuvaid tegureid arvesse Madalmaade puudujäägikriteeriumi alusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta otsuse tegemisel, kuna valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab 2020. aastal kontrollväärtust 60 % ja topelttingimus ei ole täidetud – s.o puudujääk jääb kontrollväärtuse lähedale ja kontrollväärtuse ületamine on ajutine.

Kokkuvõttes osutab analüüs sellele, et aluslepingu ja määruse (EÜ) nr 1467/1997 kohane eelarvepuudujäägi kriteerium ei ole 2020. aastal täidetud.